

Vergaderjaar 1989–1990

21 215

Wijziging van enkele wetten betreffende het doen vervallen van de eis van Nederlanderschap voor bepaalde functies

Nr. 7

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG

Ontvangen 17 juli 1990

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van het eindverslag van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken.

Het verheugt mij dat de leden van de C.D.A.-fractie positief staan tegenover dit wetsvoorstel. Zij vroegen de minister van Binnenlandse Zaken erop toe te zien dat het stellen van de eis van Nederlanderschap bij elk voorstel van wet, elk koninklijk besluit, alsmede elke beschikking gemotiveerd wordt, opdat toetsing ook in de Kamer hiervan kan plaatsvinden. Naar mijn oordeel spreekt het voor zich dat het stellen van een dergelijke eis gemotiveerd dient te gebeuren. In verband daarmee kan ik mededelen dat het voornemen bestaat om in het kader van de herziening van de aanwijzingen voor de regelgeving een aanwijzing op te nemen ertoe strekkende dat er voor wordt gewaakt dat uit regelingen geen ongerechtvaardigde verschillen in rechten en verplichtingen van personen voortvloeien op grond van onder andere nationaliteit. Voor zover mogelijk zal mijn ministerie hierop toezien. Bij ministeriële regelingen en beschikkingen echter zal die controle niet of nauwelijks uitvoerbaar zijn, aangezien deze vaak niet verder reiken dan de betrokken vakminister.

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden nog enkele nadere vragen. Zij merkten omtrent de aanstelling van niet-Nederlanders bij de Nederlandse Spoorwegen op dat toch blijkt dat onderscheid wordt gemaakt op grond van nationaliteit. Niet-EG-onderdanen kunnen volgens hen niet volgens het Reglement Dienst Voorwaarden (RVD) van de NS worden aangesteld. Per individu zou daarvan afgeweken kunnen worden. Mij is gebleken dat inderdaad thans per individueel geval door de Minister van Verkeer en Waterstaat toestemming wordt verleend om een niet-EG-onderdaan aan te stellen op grond van het RVD. De Minister van Verkeer en Waterstaat heeft het voornemen deze procedure en daarmee ook dit onderscheid tussen EG- en niet-EG-onderdanen te laten vervallen. Met de NS zal bekeken worden hoe een en ander zo spoedig mogelijk gerealiseerd kan worden. Voorts vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie in hoeverre dergelijke situaties zich ook voordoen bij andere instellingen en diensten. Mijn antwoord is dat ik op grond van de mij ter beschikking staande gegevens geen aanwijzingen heb dat zo'n onderscheid zich ook elders voordoet. Tenslotte vroegen genoemde leden wat iemand voor de

rechter kan vorderen, indien de rechter heeft uitgesproken dat aan de betrokkene ten onrechte de eis is gesteld van beheersing van de Nederlandse taal voor een bepaalde functie. Waar het gaat om een vordering voor de burgerlijke rechter is het zo dat men met een onrechtmatige daad-actie op basis van art. 1401 BW een verbod tot het stellen van het genoemde functievereiste kan vorderen. Voorts kan men op grond van onrechtmatige daad ook een eis tot schadevergoeding indienen. De toewijzing daarvan door de rechter zal echter afhangen van de vragen of er in het concrete geval schade is geleden en of er causaal verband bestaat tussen het stellen van de functie-eis en de schade. Tot een gebod om de betrokkene alsnog aan te stellen of te bevorderen acht de rechter zich blijkens de jurisprudentie kennelijk niet bevoegd. Een dergelijk gebod strookt niet met het beginsel van de contracteervrijheid. Tegen het onrechtmatig stellen van eerdergenoemde functie-eis in geval van bevordering of in bepaalde gevallen bij nieuwe aanstelling van iemand die reeds ambtenaar is, is een vordering voor de ambtenarenrechter mogelijk op grond van art. 58 Ambtenarenwet. De ambtenarenrechter kan het besluit tot niet-bevordering c.q. niet-aanstelling vernietigen en eventueel schadevergoeding toekennen.

De leden van de fractie van Groen Links wilden naar aanleiding van de memorie van antwoord nog enkele kanttekeningen plaatsen. Zij stelden dat niet de nationaliteitseis als zodanig maar veeleer de juiste uitoefening van de opgedragen (grond)wettelijke taken garant dient te staan voor de bescherming van de algemene belangen van de staat. Volgens deze leden hoeft het Nederlandschap bij de werving en selectie van kandidaten geen geïsoleerd of doorslaggevend criterium te zijn. Ik ben met de fractieleden van Groen Links van mening dat de goede uitoefening van de functie centraal staat. De «juiste functieervulling» moet worden beschouwd als het alomvattende criterium dat bij de selectie en werving wordt gehanteerd. Dit criterium wordt voor de verschillende functies geconcretiseerd in een aantal relevante functie-eisen. Daartoe behoren uiteraard de bekwaamheidseisen, maar ook andere eisen die blijk geven van de geschiktheid van kandidaten. Bij die andere eisen moet men met name denken aan de medische keuring en het antecedentenonderzoek, en voor bepaalde functies het veiligheidsonderzoek en de eis van Nederlandschap. In dit verband zie ik het stellen van laatstgenoemde eis als een niet onbelangrijk onderdeel van het geheel van eisen dat gesteld wordt ten behoeve van de goede uitoefening van bepaalde categorieën functies. De argumentatie daarvoor is al uitgebreid weergegeven in de memories van toelichting en antwoord, alsmede eerder in de kamerstukken bij wetsvoorstel 19 076. De fractieleden van Groen Links vroegen tot slot of het onderhavige wetsvoorstel is getoetst aan de Europese regelgeving. Bij de voorbereiding van dit wetsvoorstel is aan de Europese regelgeving en jurisprudentie bijzondere aandacht besteed. Het betreft hier art. 48 van het EEG-verdrag. Dit artikel biedt waarborgen voor het vrije verkeer van werknemers binnen de Europese gemeenschap. In het vierde lid van art. 48 is echter bepaald dat de bepalingen van art. 48 niet van toepassing zijn op de betrekkingen in overheidsdienst. Dit betekent onder meer dat dergelijke betrekkingen kunnen worden voorbehouden aan de eigen onderdanen. In de memorie van toelichting bij het voorliggende wetsvoorstel is onder aanhaling van de desbetreffende jurisprudentie aangegeven hoe ver dit reikt (zie nr 3, blz. 1 en 2). De Nederlandse regelgeving, alsmede het voorliggende wetsvoorstel beantwoorden naar mijn oordeel volledig aan hetgeen de Europese regelgeving ter zake gebiedt.

De Minister van Binnenlandse Zaken,
C. I. Dales